

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M. G.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. J. P., advokátom v B., proti žalovanému **Ú. G., K. a K. S. r.**, so sídlom v B., **o zaplatenie 1 659 695,94 € (50 000 000,-- Sk)**, vedenej na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 15 C 214/2006, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 1. októbra 2009, sp. zn. 3 Co 305/2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 1. októbra 2009, sp. zn. 3 Co 305/2007 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava II rozsudkom z 13. apríla 2007, č.k. 15 C 214/2006-74 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala uloženia povinnosti žalovanému zaplatiť žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy 50 000 000,-- Sk titulom náhrady škody, ktorú jej spôsobil pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom scudzením vlastníctva bytu žalobkyne. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobkyňou označený žalovaný má síce právnu subjektivitu, nie je ale v danom spore vecne pasívne legitimovaný (nie je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti) v zmysle ustanovenia § 1 ods. 1 v spojení s § 18 ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (účinného do 30. apríla 2004). O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 1. októbra 2009, sp. zn. 3 Co 305/2007 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v zmysle § 219

O.s.p. potvrdil. V celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi prvostupňového súdu a ustálil, že žalovaný ako ústredný orgán štátnej správy na úseku katastra za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb. nezodpovedá, nakoľko nie je nositeľom povinnosti z tohto právneho predpisu vyplývajúcej. Nesúhlasil s námietkou žalobkyne (podanie žalobkyne z 24. septembra 2009 - oprava formálnej chyby), že bolo povinnosťou súdu postupovať podľa § 43 ods. 1 O.s.p. Zdôraznil, že poučovacia povinnosť súdu je obmedzená na poučenie účastníkov o ich procesných právach a povinnostiach (procesných úkonoch, ktoré môžu vykonať, ich dôsledkoch a procesnom postupe). Zo žiadnych ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nemožno vyvodit' povinnosť súdu poučiť žalobcu o tom, že žalovaný nie je v spore pasívne legitimovaný, nebolo by to poučením o procesných právach a povinnostiach, ale poučením o hmotnom práve, ktoré súd nie je povinný ani oprávnený poskytnúť. Uviedol ďalej, že z dispozičnej zásady ovládajúcej začatie sporového konania vyplýva, že zámenu účastníka na strane žalovaného mohla požadovať žalobkyňa iba na základe návrhu podľa § 92 ods. 4 O.s.p., teda nie formou opravy. Bolo by v rozpore s dispozičnou zásadou ovládajúcou sporové konania, keby okruh účastníkov na strane žalovaného určoval súd, napr. aj formou opravy a bez toho, aby na zámenu účastníka boli splnené predpoklady dané § 92 ods. 4 O.s.p. súhlas žalovaného s vystúpením z konania. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá navrhla rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ a § 237 písm. d/ O.s.p. Mala za to, že pasívna legitimácia žalovaného je daná. Namietala, že prvostupňový a odvolací súd nepostupovali podľa ustanovenia § 43 O.s.p., keď ju nevyzvali na opravu alebo doplnenie žaloby tak, aby označenie žalovaného bolo v súlade s ustanovením § 79 O.s.p. Taktiež namietala, že odvolací súd neprihliadol na spresnenie označenia žalovaného uvedené v podaní z 24. septembra 2009. V dôvodoch dovolania podrobne rozoberala skutkový a právny stav veci.

Žalovaný navrhol dovolanie žalobkyne ako neprípustné odmietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti

rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.), a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

V danej veci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 a 3 O.s.p., pretože nejde o zmeňujúci, ale potvrdzujúci rozsudok, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil, že je dovolanie proti nemu prípustné. Dovolanie nie je prípustné ani podľa ustanovenia § 238 ods. 2 O.s.p. z dôvodu, že dovolací súd vo veci doposiaľ nerozhodoval.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O.s.p., ukladajúce dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O.s.p. (či už to účastník namieta alebo nie) neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

So zreteľom na žalobkyňou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia o existencii vady konania podľa § 237 písm. d/ O.s.p.

Dovolateľka bez bližšej konkretizácie v dovolaní uviedla, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. d/ O.s.p. (t.j. v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie).

Prekážka rozsúdenej veci (*res iudicata*) nastáva vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného a naopak). Ten istý predmet konania je daný, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený (t.j. vyplýva z rovnakého skutku). Konanie sa týka tých istých osôb v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie). Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej (skutok) bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený nesprávne alebo neúplne, resp. inak.

Vadu tejto povahy (§ 237 písm. d/ O.s.p.) dovolací súd z obsahu spisu nezistil. Prípustnosť dovolania preto z tohto ustanovenia nevyplýva.

Hoci žalobkyňa v dovolaní uviedla, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. d/ O.s.p., z obsahu dovolania možno vyvodiť, že žalobkyňa namietala vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., t.j. že postupom súdu jej bola odňatá možnosť pred ním konať.

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva.

O taký prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci nepostupoval v súlade s právnymi predpismi a žalobkyni znemožnil uplatniť procesné práva priznané jej právnym poriadkom na zabezpečenie jej práv a oprávnených záujmov, čím odvolacie konanie touto vadou zaťažil.

Základné právo na súdnu ochranu podľa § 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len ústavy) zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku

alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 41 ods. 2 O.s.p. každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby bolo rozhodnuté o všetkých jeho podaniach.

V danom prípade však odvolací súd v zmysle hore uvedeného nepostupoval, čím svoje konanie zaťažil vadou, ktorá nachádza svoje vyjadrenie v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd nesprávne dospel k záveru, že v podaní z 24. septembra 2009 nie je obsiahnutý aj návrh žalobkyne na zámenu účastníka na strane žalovaného. Je pravdou, že uvedené podanie žalobkyne terminologicky nie je celkom presné (ustanovenie § 92 ods. 4 O.s.p.), avšak z jeho obsahu je zrejmé, čo ním žalobkyňa sleduje

(§ 41 ods. 2 O.s.p.). V procesnom práve platí generálne pravidlo, že každý procesný úkon účastníka súd posudzuje podľa jeho obsahu, aj keď je takýto procesný úkon nesprávne označený. Ako je zrejmé z obsahu spisu, žalobkyňa proti rozsudku prvostupňového súdu podala v zákonom určenej lehote odvolanie. Podaním zo dňa 24. septembra 2009 (ešte pred pojednávaním pred odvolacím súdom) žiadala „o opravu formálnej stránky“ a označila účastníka na strane žalovaného „Slovenská republika, zastúpená Ú. G., K. a K. S. R., Slovenská republika“. Ak žalobkyňa výslovne v podaní označila ako účastníka na strane žalovaného iný subjekt a aj uviedla, čoho sa voči nemu domáha, potom je nepochybné, že jej vôľa smerovala k tomu, aby tento subjekt sa stal účastníkom konania, ako žalovaný. Pokiaľ ale odvolací súd mal v tomto pochybnosti, nič mu nebránilo postupovať tak, ako to uviedla dovolateľka v podanom dovolaní (§ 43 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd porušil právo žalobkyne na spravodlivý proces, pretože tým, že neodstránil nedostatky v podaní žalobkyne (ak považoval podanie za nezrozumiteľné) v skutočnosti žalobkyňi odňal právo konať pred súdom. Len takýto postup odvolacieho súdu by bol v súlade s procesnými ustanoveniami.

Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkovi realizáciu jeho procesných práv a svojím postupom, teda žalobkyňi odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobkyne uvedené v dovolaní.

So zreteľom na vadu, ktorá napĺňa skutkovú podstatu ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., dovolanie žalobkyne je prípustné a zároveň dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 a ods. 4 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 8. apríla 2010

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská